

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksestä aikuislukiolaiksi

Eduskunta on 11 päivänä helmikuuta 1994 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 312/1993 vp.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina opetusneuvos Riitta Piri ja opetusneuvos Matti Vatka opetusministeriöstä, ylitarkastaja Eeva Virkunen oikeusministeriöstä, lääninkouluneuvos Pekka Silventoinen Uudenmaan lääninhallituksesta, koulutoimentarkastaja Pentti Nuutinen Pohjois-Karjalan lääninhallituksesta, opetustoimen johtaja Lauri Turja Helsingin kaupungista, rehtori Antti Aavarinne Oulun iltalukiosta, rehtori Matti Lauronen Kemin iltalukiosta, rehtori Torbjörn Winqvist Helsingfors Aftongymnasium -nimisestä iltalukiosta, puheenjohtaja, rehtori Pertti Hallikainen Iltakoulujen liitosta edustaan myös Käpylä International -nimistä koulua, kansainvälisen osaston johtaja, apulaisrehtori Riitta Liimatainen Käpylä International -nimisestä koulusta, puheenjohtaja, rehtori Voitto Leivo Iltalukioiden rehtorien yhdistyksestä, erityisasiantuntija Taina Jussila Suomen Kuntaliitosta, kouluasiainsihteeri Markku Holma Kirkon kasvatusasiain keskukselta, apulaisosastopäällikkö Aune Blümchen Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:stä ja puheenjohtaja Antti Mäkinen Suomen Lukiolaisten Liitosta.

Hallituksen esitys. Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi iltalukioita koskeva lainsäädäntö säätämällä aikuislukiolaki, jolloin iltalukiot muuttuvat aikuislukioiksi ja lukioiden iltalinjat lukioiden aikuislinjoiksi. Tavoitteena on kehittää iltalukioita ja lukioiden iltalinjoja nykyistä selkeämmin aikuisoppilaitoksiksi. Esitys muodostaa lähtökohdan uusille tuntijakopäätöksille sekä opetussuunnitelman perusteille, joissa voidaan tällöin ottaa huomioon sekä aikuisopetuksen erityispiirteet että aikuislukion vastaavuus peruskoulun ja päivälukion antamaan koulutukseen. Ehdotuksen mukaan aikuislukio voisi muun muassa erikoistua tiettyjen opetussisältöjen tai kohderyhmien opetukseen ja oppilaitos voisi järjestää myös muuta koulutusta maksupalveluperiaatteella. Ehdotus tukee Suomeen muut-

taneiden ulkomaalaisten koulutusjärjestelyjä ja muita opetusjärjestelyjen joustavoittamispyrkimyksiä. Oppilaitoksen nimi muuttuu näin ollen vastaamaan sen erityistehtävää. Esityksen tarkoituksena on koota myös peruskoulun, lukion sekä peruskoulua korvaavan koulun ja yksityisen lukion iltalukiota koskevat keskeiset säännökset ehdotettuun aikuislukiolakiin sekä saattaa oppilaitoksen toimintasäännökset vastaamaan koulutuksen kehittämistarpeita.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1994.

Valiokunnan kannanotot. Aikuislukiolakiuudistus selkiyttää iltalukioiden asemaa ja tehtäviä. Se korostaa niiden tehtävää aikuisoppilaitoksina ja luo toteutuessaan entistä paremmat edellytykset tyydyttää aikuisten kasvavaa koulutustarvetta entistä joustavammin opetusjärjestelyin. Myös aikuislukioiden nykyistä paremmat mahdollisuudet erikoistua tiettyjen opetussisältöjen tai kohderyhmien opetukseen parantaa mahdollisuuksia antaa entistä enemmän erityistarpeita huomioon ottavaa koulutusta. Näin ollen ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Sivistysvaliokunta on useissa yhteyksissä kiinnittänyt huomiota iltaopiskelijoiden opintososiaalisiin kysymyksiin.

Valiokunta edellyttää toimenpiteitä iltaopiskelijoiden opintososiaalisten ongelmien ratkaisemiseksi ja erityisesti aikuisopintotuen ja työttömyysturvan yhteensovittamiseksi.

Lakiehdotuksen mukaan oppilaanohjaus ei ole enää aikuisopiskelijalle oppiaine. Valiokunta kuitenkin korostaa sitä, että opiskelutarjonnan monipuolistuessa yksilöllinen oppilaanohjaus tulee entistä tärkeämmäksi. Valiokunta pitää välttämättömänä, että aikuislukioiden oppilaanohjaukseen varataan riittävät voimavarat.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että uskonnon rinnalla pakollisena opetussuunnitelmaan kuuluvana oppiaineena on elämäntat-

somustieto. Sekä tunnustuksellinen evankelisluterilainen ja ortodoksinen uskonnon opetus että elämäntietomustietoisuus tulisivat valinnaisiksi oppiaineiksi opiskelijoille. Tämä on perusteltua, kun otetaan huomioon opiskelijoiden ikärakenne ja ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä. Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että aikuiskoulutusta käyvät saavat yleissivistyksen kannalta riittävästi opetusta myös uskonnossa tai elämäntietomustiedossa ja filosofiassa.

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että aikuiskoulutus voi tarvittaessa keskittyä tiettyjen aikuiskoulutuksen alaan kuuluvien kohderyhmien, esimerkiksi ulkomaalaisten opiskelijoiden opetukseen. Valiokunta toteaa, että tämä koskee myös muun muassa vankien opetusta. Lakiehdotus parantaa vankien opetuksen järjestelyjä. Valiokunta pitää vankien koulutustarpeiden huomioon ottamista välttämättömänä, jotta heidän selviytymismahdollisuuksiaan rangaistuksen jälkeen voitaisiin

parantaa. Valiokunta huomauttaa, että vankien vankilassa tapahtuvaa peruskoulu- ja lukio-opetusta varten ei ole olemassa oikeusministeriön alaista oppilaitosta, vaikka hallituksen esityksen perusteluista näin voisi ymmärtää. Kun vankien opetus järjestetään vankilan ulkopuolisen oppilaitoksen, kuten nykyisin kuudessa vankilassa iltalukion toimesta, opetukseen osallistuvat vangit ovat tämän oppilaitoksen oppilaita ja saavat oppilaitoksen antaman todistuksen.

Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että oppilaskunnasta säädetään lain tasolla. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa 2 lukuun lisättäväksi uuden 10 §:n. Pykälänumeroinnin muuttamisen vuoksi muutetaan myös asianomaiset pykäläviitaukset.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Aikuiskoululaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Aikuiskoulutuksen tehtävä, rakenne ja perustaminen

1—4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 luku

Hallinto

5—9 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

10 § (uusi)

Aikuiskoulutuksessa voi olla oppilaskunta.

3 luku

Työaika ja opetus

11—16 §

(Kuten hallituksen esityksen 10—15 §)

4 luku

Opiskelijat

17 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksen 16 §:n 1 mom.)

Aikuiskoulutuksen opiskelijaksi voidaan ottaa myös henkilö, jonka tarkoituksena on opiskella yhden tai useamman aikuiskoulutuksessa opettavan aineen oppimäärän suorittamiseksi tai täydentää muun oppilaitoksen tutkintoa. Muiden oppilaitosten oppilaiden oikeudesta osallistua aikuiskoulutuksen opetukseen säädetään 32 §:ssä.

(3 mom. kuten hallituksen esityksen 16 §:n 3 mom.)

18 §

(Kuten hallituksen esityksen 17 §)

19 § (18 §)

Opetus aikuiskoulutuksessa on opiskelijalle maksuton. Edellä 17 §:n 2 momentissa tarkoitetuilta

opiskelijoilta voidaan kuitenkin periä opiskelumaksuja. Maksu voidaan määrätä opiskelijan tai hänen huoltajansa maksukyvyn mukaan. Erityisesti syystä opetushallitus voi antaa luvan maksujen perimiseen muiltakin opiskelijoilta.

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksen 18 §:n 2 ja 3 mom.)

5 luku

Virat, viranhaltijat ja tuntiopettajat

20 ja 21 §

(Kuten hallituksen esityksen 19 ja 20 §)

6 luku

Lukion aikuislinja

22 § (21 §)

Kunnan lukion aikuislinjasta on soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään aikuislukioista, jollei 23 §:ssä toisin säädetä.

Yksityisen lukion aikuislinjasta on soveltuvin osin voimassa, mitä 1 §:n 1 ja 2 momentissa, 27 ja 28 §:ssä sekä 24 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään yksityisestä aikuislukioista, jollei 23 §:ssä toisin säädetä.

(3 mom. kuten hallituksen esityksen 21 §:n 3 mom.)

23 §

(Kuten hallituksen esityksen 22 §)

7 luku

Yksityinen aikuislukio

24 § (23 §)

Yksityisestä aikuislukiosta on sen lisäksi, mitä 30 §:ssä ja 8 luvussa säädetään, soveltuvin osin voimassa, mitä 1 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 2, 3, 8—19, 32—34 ja 37—39 §:ssä säädetään.

(2—4 mom. kuten hallituksen esityksen 23 §:n 2—4 mom.)

25 ja 26 §

(Kuten hallituksen esityksen 24 ja 25 §)

8 luku

Rahoitus

27 ja 28 §

(Kuten hallituksen esityksen 26 ja 27 §)

9 luku

Muutoksenhaku

29—31 §

(Kuten hallituksen esityksen 28—30 §)

10 luku

Erinäiset säännökset

32—35 §

(Kuten hallituksen esityksen 31—34 §)

11 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

36 §

(Kuten hallituksen esityksen 35 §)

37 §

(1—3 mom. kuten hallituksen esityksen 36 §:n 1—3 mom.)

Iltaukiolain 20 §:ssä tarkoitettu opettajaviran haltija, joka aikuislukiolain voimaan tullessa toimii lukion iltalinjan rehtorina, siirtyy perustettavaan lukion aikuislinjan rehtorin virkaan tai tämän lain 23 §:n estämättä hoitamaan vastaavaa aikuislinjan rehtorin tehtävää. Määräys opettajan viran haltijalle toimia lukion iltalinjan rehtorina voidaan peruuttaa kun syytä siihen on.

38 § (37 §)

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten ja määräysten perusteella laadittu opetussuunnitelma on voimassa, kunnes 14 §:n perusteella laadittu opetussuunnitelma on hyväksytty.

39 §

(Kuten hallituksen esityksen 38 §)

Asian ratkaisevaan käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouppila, varapuheenjohtaja Astala, jäsenet Ala-Harja, von Bell, Gustafsson,

Hacklin, Laakso, Lindqvist, M. Pietikäinen, Pykäläinen, Toivonen, Tykkyläinen ja Virrankoski sekä varajäsenet Alaranta ja Seivästö.
